

CZU:619:617.7-002:636.2

CERCETĂRI ȘI OBSERVAȚII PRIVIND INCIDENȚA ȘI TRATAMENTUL ÎN CARCINOMUL SCUAMOS LA BOVINE

A. MUSTE¹, GH. DONICA², F. BETEG¹, A. KRUPACI¹,
M. MUSTE¹, I. ILIE¹, C. MESTEȘANU¹

¹Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară Cluj-Napoca, România

²Universitatea Agrară de Stat din Moldova

Abstract. Research and observations were made over a period of five years (2005-2009) on 835 Romanian Spotted cow breed and their crossbreed.

Squamous cell carcinoma was identified in 25 cattle in different ocular locations: in 3 cases the growth started from the sclerocorneal junction, in 4 cases carcinoma development was on the bulbar conjunctiva, and in 5 cases the starting point was on the third lid. The emergence and development of tumors was recorded during the entire year with an extra in spring and autumn periods. Further development in five of the cases resulted in blindness.

The surgery was accomplished using electrocautery ablation for small and medium-sized tumors, or with

surgical removal combined with eye enucleation in eight of the cases. After surgical removal, recurrences occurred within 1-2 years in 3 cattle.

Keywords: Cattle, Blindness, Eye enucleation, Incidence, Squamous cell carcinoma, Treatment.

INTRODUCERE

Carcinomul cu celule scuamoase este tumoarea cea mai comună, în cazul bovinelor, având localizare la nivelul capului în general și al ochiului în special. Incidența acestei afecțiuni este diferită în funcție de mai mulți factori: rasă (D. Griffin et al., 2005), vârstă (S. White et al., 2002), stare de întreținere, expunere prelungită la radiații ultraviolete (I. Yeruham et al., 1996), carența în vitamina A (W. Bollag, 1983), factori ereditari, factori iritativi (praf), motiv pentru care raportarea ei sub aspectul incidenței este foarte variată. Descriș în mod special la vacile din rasa Hereford carcinomul scuamos apare și la alte rase, în special, la cele cu pielea sau conjunctiva nepigmentată, în timp ce vacile din rasa Angus și Santa Gertrudis, care beneficiază de piele și mucoase pigmenate (G. Watt, 2008), această maladie se întâlnește foarte rar.

Chiar dacă nu produce pierderi imediate, dezvoltarea și evoluția tumorii la nivelul globului ocular produce în timp pierderea vederii, iar ceva mai târziu, prin dezvoltarea la nivelul altor organe, induce pierderea în greutate a animalelor. Cu toate că îndepărtarea precară a leziunilor precursoare poate determina vindecarea permanentă, în mai mult de 60% dintre cazuri formațiunea tumorală reapare.

MATERIAL ȘI METODĂ

Cercetările și observațiile noastre s-au efectuat în perioada 2005-2009 pe un efectiv de 835 capete bovine din rasa Bălțată Românească și meșiși ai acesteia. Dintre ele, 120 au fost tineret, cu vârsta cuprinsă între 6 luni și 2 ani, iar 715 bovine adulte, cu vârsta cuprinsă între 2,5 și 10 ani.

Întrucât cercetările și observațiile s-au efectuat în ferme de producție și gospodării individuale, nu am putut stabili o corelație sub aspectul transmiterii ereditare, deoarece efectivele menționate au fost achiziționate după criteriul productivității și vârstei.

Pentru depistarea cât mai precoce a leziunilor oculare, animalele au fost examinate clinic periodic sau cu diferite ocazii de efectuare a unor acțiuni sanitare veterinare. Animalele descoperite cu formațiuni proliferative la nivelul globului ocular au fost monitorizate sau supuse actului operator, în funcție de opțiunea proprietarului.

Din totalul de 835 capete de bovine, la un număr de 15 (1,8%) capete s-au evidențiat formațiuni tumorale de diferite forme și dimensiuni. Vârsta bovinelor la care s-a constatat prezența acestor formațiuni tumorale a fost cuprinsă între 6 și 8 ani. La toate exemplarele, din formațiunile tumorale prezente s-au recoltat probe pentru examenul citologic în vederea confirmării afecțiunii.

Toate animalele luate în observație au fost ținute timp de 4 luni, fie la pășune, fie în padocuri, fiind astfel expuse radiațiilor solare și prafului, care au dus la apariția unei iritații continue.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

La cazuistica noastră prezența formațiunilor tumorale a fost observată în toate sezoanele anului, fără să putem preciza faptul că incidența este mai crescută într-o anumită perioadă a anului. Prezența formațiunilor tumorale a fost semnalată cu un plus în perioada de iarnă-primăvară, când acestea au fost depistate prin examen clinic sau semnalate de proprietar. În cele mai multe cazuri, semnalarea formațiunilor tumorale s-a făcut când acestea aveau forma unor boabe de piper, adesea catalogate ca fiind papiloame. Treptat formațiunea se dezvoltă într-un ritm mai mare sau mai mic, fiind de formă ovală sau rotundă și cu localizare diferită.

La 3 din cele 15 cazuri semnalate, dezvoltarea formațiunii a început la limita (linia) sclero-corneană, la 4 cazuri dezvoltarea formațiunii a fost la nivelul conjunctivei bulbare (fig. 1), la 5 cazuri punctul de plecare a fost pleoapa a treia, iar la celelalte 3 cazuri dezvoltarea s-a apreciat la nivelul globului ocular (fig. 2).

Evoluția a fost diferită de la caz la caz, cu toate că tendința de creștere și dezvoltare a existat la toate. Creșterea și dezvoltarea tumorilor a fost însoțită de prurit, epiforă, neliniște, grataj, repetat prin frecarea de diferite obiecte întâlnite în adăpost. Treptat, prin dezvoltarea formațiunilor, acestea deranjează văzul și drenajul fluxului lacrimal (lacrimilor) (fig. 3), ceea ce modifică comportamentul animalului.

Fig. 1. Carcinom scuamos cu origine la nivelul conjunctivei bulbare

Fig. 2. Carcinom scuamos cu origine la nivelul globului ocular

Obrajii sunt acoperiți de secreție lacrimală sau corpuri străine, genele lipite, iar la unghiul intern al ochiului se constată depozite organizate în cantitate mai mare sau mai mică.

Aspectul formațiunilor tumorale a fost diferit, întâlnind forme, atât cu suprafața netedă, cât și forme cu suprafața rugoasă sau verucoasă, libere sau hemoragice. Baza de implantare la formațiunile de mărime mică a fost bine identificată, în timp ce la formațiunile cu diametru mare aceasta a fost dificil de apreciat, fiind însoțită adesea de distrucții tisulare. În timp, prin dezvoltare, formațiunile tumorale compromit în întregime globul ocular prin compresie și pierderea funcționalității consecutiv scurgerii umorii apoase. Țesuturile necrozate fistulizează întregul process, luând un aspect flegmonos.

La 4 cazuri s-a intervenit chirurgical în stadiul primordial atunci, când formațiunea cea mai mare avea dimensiunea unei prune. Ablația completă, însoțită de țesut sănătos în localizarea de la nivelul pleoapei a 3-a, a fost lipsită de recidive, în timp ce ablația tumorii, fără țesut sănătos, a determinat apariția recidivelor.

La 3 dintre cazuri, după ablația chirurgicală, am efectuat electrocauterizarea, utilizând electrocauterul din dotare.

În perioada de vară întregul tablou clinic este complicat prin apariția insectelor de vară și, în special, prin larvele de Telazia.

La celelalte 8 cazuri tratamentul chirurgical a constat în ablația chirurgicală a formațiunii tumorale și a globului ocular, întrucât, prin dezvoltarea formațiunii tumorale, globul ocular a fost compromis, acesta având un aspect flegmonos. Dintre cele 8 cazuri, la 3 am constatat recidive, care au apărut la un interval de 1-2 ani.

Tratamentul postoperator este cel cunoscut și asemănător situațiilor când se efectuează ablația tumorilor.

CONCLUZII

Fig. 3. Creșterea formațiunii tumorale cu perturbarea drenajului lacrimal

1. Vârsta evoluției carcinomului scuamos la nivelul globului ocular la vacile din rasa Bălțată Românească și metișii acesteia a fost cuprinsă între 6 și 8 ani.

2. Incidența carcinomului scuamos în efectivul studiat a fost de 1,8%, consecutiv mai multor factori care acționează în timp producând modificări proliferative.

3. Carcinomul scuamos a fost confirmat la toate cele 15 cazuri prin examen citologic.

4. Tratamentul chirurgical trebuie instituit cât mai repede și este bine să fie asociat cu electroterapia, crioterapia sau termoterapia.

5. La cazuistica la care formațiunile tumorale sunt de dimensiuni mari sau aflate în stare complicate, recomandăm enucleerea globului ocular.

BIBLIOGRAFIE

1. Bollag, W. Vitamin A and retinoids: from nutrition to pharmacotherapy in dermatology and oncology. *Lancet*, 5:860-863, 1983.
2. Foster, L. 'Cancer Eye' -Its Treatment and Prevention. New Mexico State University, 2005, p.1-3.
3. Gardiner, D. Cancer eye in cattle, Series: Agfact A0.9.49 ,Third edition, 2004, p. 3-5.
4. Griffin, D. D., Perino, L. J., Rogers, D. G. Bovine Ocular Neoplasia. University of Nebraska Lincoln, 2005, p. 2-6.
5. Watt, G. Eye Cancer in Cattle, State Government of Victoria, 2008, p. 1-2.
6. White, S.D., Evans, A.G. Diseases of the Skin: Tumors and Cysts. Large Animal Internal Medicine, 3rd Edition. Ed. Bradford Smith. St. Louis, MO: Mosby, 1222-1223, 2002.
7. Yeruham, I., Perl, S., Nyska, A. Skin tumors in cattle and sheep after freeze- or heat-branding. *J Comp Pathol*, 1996, p.101– 106.

Data prezentării articolului – **20.04.2011**